

Lidt om de ældste aner i Friismose-slægten

Slægtsnavnet Friismose stammer fra 1905 hvor min oldefar Jens Peter Jensen og hans søn Jens Jakob fik tilladelse til at udskifte Jensen med Friismose.

Det ældste nulevende medlem af slægten er Valdemar Friismose født i 1921.

De ældste dele af slægten kan spores tilbage til sognene Them og Funder ved Silkeborg samt til byerne Ribe, Haderslev og Flensborg.

Them- og Funder-grenen

Den ældste direkte slægtning hedder Jacob Bertelsen (min 9 x tipoldefar) blev født ca. 1535. Han boede på en gård der hed Løgager.

Til stedet hørte en kongelig jagtgård eller et jagthus, et overnattingssted for kongen og hans følge under jagterne. Det var en bindingsværksbygning med murede felter og stråtag omgivet af en del andre huse. Måske var der et slagtehus. I hvert fald kom kongens jægermester, køkkenskriver og slagter der for at partere og nedsalte vildtet, der skulle sendes til Københavns slot.

Af de bevarede kalenderoptegnelser fra kongens hånd i 1583 og 1587, ser man, at Frederik II adskillige gange besøgte Løgager: I 1583 var han der fra den 28. til den 30. november. I 1587 kom han til Løgager den 2. marts, og den 4. marts kom også dronning Sophie dertil. De blev da til den 6. marts hvor kongen denne dag udstedte et brev fra Vinderslev-gård til "os elskelig Jacob Bertelsen" på "vor og kronens part af tienden af Them sogn", som han allerede havde i forlening, men nu fik lov til at beholde "kvit og frit uden afgift udi sin livstid", fordi kongen "havde set og forfaret", at Jacob Bertelsen havde "forbedret vor og kronens gård, som han påboer med bygning", og fordi kongen var i den nådige forvisning, at han ikke blot fremdeles

ville gøre dette, men også i, hvad der ellers var ham betroet og tilforordnet på kongens vegne, ville bevise sin tro pligt og villighed.

Jacob Bertelsen døde ca. 1615. I Them kirke findes nogle udskårne stolestade-gavle, af hvilke én bærer årstallet 1585. Oprindeligt har gavlene haft navne på mændene fra alle gårde i sognet. I korbuen står en gavl med initialerne JB (Jacob Bertelsen) sammen med hans bomærke. Det kendes også fra hans seglaftryk på bilag til lensregnskabet.

Læs mere i bogen:

*“Sievert Thomsen og hans slægt”
af Asta Nielsen*

Ribe-grenen

Fra Ribe kan jeg nævne to 10 x tipoldefædre: Bagge Jensen (1511-1578) og Søren Jacobsen Stage (1509-1577).

Bagge Jensen var rådmand fra 1557 og var også i mange år en af forstanderne ved hospitalet. Han blev en rig mand. Medens hans skatteansættelse i 1549 var 7 mark var den i 1559 steget til 10 mark, og i 1569 til 18 mark. Han var første gang gift med en steddatter til borgmester Niels Krabbe, derefter (fra 1545) med Cecilie/Sidsel Pedersdatter. Hun var datter af Peder Ibsen og steddatter til borgmester Jørgen Juel, og boede på Nederdammens sydside.

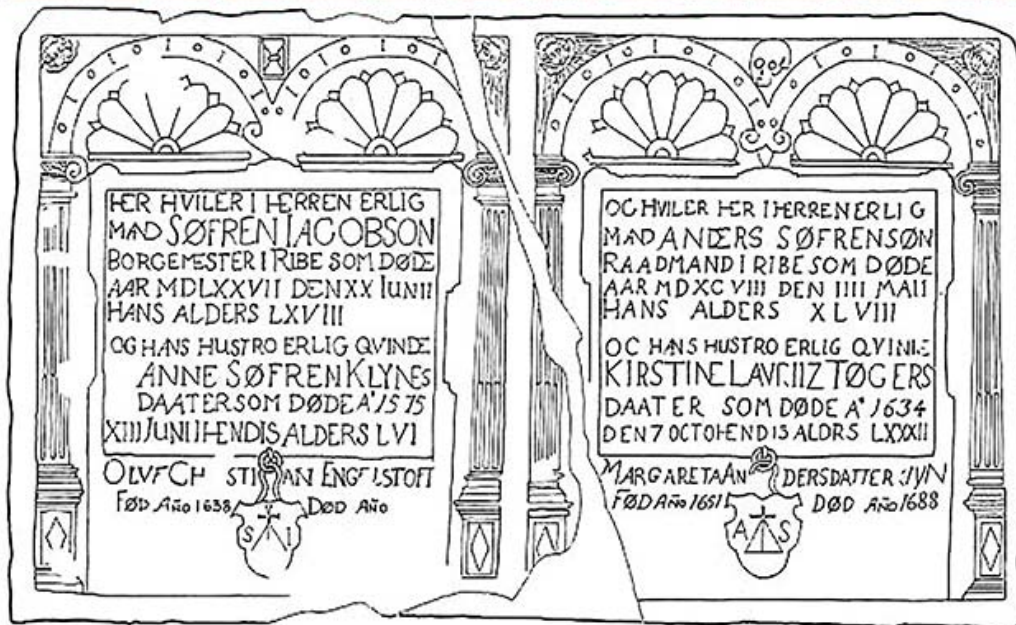
Bagger'ne nedstammer sandsynligvis fra rådmand Niels Bakæ der døde 29. maj 1350 under den store pest.

Søren Jacobsen Stage havde en betydelig handel med bl.a. korn, smør og stude, og han blev meget velhavende.

Allerede i 1547 nævnes Søren Jacobsen Stage som rådmand i Ribe, i 1556 var han både rådmand og hospitalsforstander, og kort efter blev han byens borgmester.

I Sct. Katharinæ kirke findes en dobbelt ligsten over Søren Jacobsen Stage og hans hustru Anne Sørensdatter Klyne samt deres søn Anders Sørensen og hans hustru Kirstine Lavritsdatter (se næste side).

Læs mere i bøgerne:

“Rig og Fattig i Ribe”
af Ole Degn

“Ribe bys historie og beskrivelse indtil reformationen”
af J. Kinch

Haderslev-grenen

Fra Haderslev kan jeg nævne min 10 x tipoldefar borgmester Oluf Jensen (Meckelburg) »den Ældre«. Han blev født ca. 1487 og døde i 1569. Præsten Johannes Oldendorph (1524-1566) skrev bl.a. i sine livserindringer:

»Olaus Jensen den Ældre blev borgmester i Haderslev i 1546. Han kaldtes også Oluff Meckelburg. Måske har han selv tillagt sig dette navn efter sin første hustrus familienavn.«

»Før St. Andreasdag, år 1538, det var den 24. nov., fandt min søster Marinas bryllup sted med Olaus Jensen, som var født i Flensborg, men fik sin første hustru i Haderslev, nemlig borgmester Hinrich Mickelborchs søster, med hvem han havde et talrigt afkom. Da hun døde, bad han om min søster. Min far, overtalt dertil af sin fornuft for rigdoms skyld, gav sin datter til en ryggesløs mand, som til den dag i dag er gudløs. Denne min søster, fødte ham, i det Herrens år 1540, otte dage før St. Hansdag, det var omkring 15. juni, den førstefødte søn, som blev kaldt Olaus, og ved Guds nåde endnu er i live.«

Med dette bryllup mellem Oluf Jensen Meckelburg og Marina Oldendorph springer jeg til min 13 x tipoldefar Jacob (Jeb) Thomsen der boede i nærheden af Haderslev. Johannes Oldendorph skrev således om sin oldefar:

»Min oldefar på fædrene side hed Jep Thomsen og boede længe på vor gård Gammelby (på tysk kaldes den Oldendorph), og derfra har vi fået efter- og slægtsnavnet, så vi med rette kaldes Oldendorphere. Denne gård ligger en tysk mil fra byen Haderslev.«

Læs mere i bøgerne:

*“Mechlenburg - Patricierslægt gennem 500 år”
af Svend Aage Mørkvig*

*”Johannes Oldendorphs Selvbiografi.
En præsteskabne fra Haderslev i hertug Hans den Ældres tid”
udg. A. Andersen, Historisk Samfund for Sønderjylland*

Flensborg-grenen

Oluf Jensen (Meckelburg) »den Ældre« var født i Flensborg, og det er derfor ikke unaturligt at hans søns kone Margaretha Rickerts kommer fra Flensborg.

Margaretha Rickerts nedstammer fra en række købmænd og borgmestre. Det var meget almindeligt at velhavende købmænd blev enten rådmænd eller borgmestre.

Hendes far var købmand og borgmester Carsten Ricktersen (den Ældre). Han og hans far Richert Haysen omtales som »deciderede hestehandlere af det helt store format«, men de handlede også med okser, klæde og korn m.v.

I 1472 deltog Margaretha Rickerts's oldefar Haying Paysen i grev Gerhards oprør imod Christian d. 1, ved at åbne Flensborgs porte for grevens tropper. Oprøret slog fejl, og Haying Paysen blev kastet i fængsel. Han blev dog benådet, men han måtte ikke længere komme ind i Flensborg by, og desuden skulle han betale en straf på 2.000 mark. I 1483 er han dog tilbage i Flensborg som rådmand!

De ældste direkte slægtninge jeg har fundet i Flensborg er Haying Paysen's bedsteforældre og dermed mine 14 x tipoldeforældre:

- a) Jeppe auf der Bohle vides der ikke særlig meget om, men han er født i midten af 1300-tallet og boede ved Lytgenholm i Breklum sogn, Nørre Gøs herred.
- b) Magnus Haysen levede fra omkring 1375 til 1439 og havde store jordbesiddelser i Nørre Gøs herred og var borgmester i Flensborg i 1431.

Læs mere i bogen:

"Middelalder-familier i Flensborg og Nordfrisland og deres efterkommere i Danmark, Tyskland og Norge"
af Knud Gether, Dansk Historisk Håndbogsforlag

BILAG: Se næste side med oversigt for Haderslev- og Flensborg-grenene.